

Verkiezingsprogramma D66 Gemeenteraadsverkiezingen 2018

Sterk met elkaar

Deel 2: De regionale doorkijk naar 2030

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Economie en ondernemerschap MVO	3
2. Zorg en welzijn	4
3. Onderwijs	5
4. Wonen en werken	6
5. Natuur, milieu en duurzaamheid	7
6. Veiligheid en openbare ruimte	9
6b Urgenten, statushouders en asielzoekers	10
7. Verkeer en mobiliteit	11
8. Kunst en cultuur	12
9. Sportevenementen, uitgaan en recreatie	13
10. Bestuur en inwoner	14
11. Financiën	15
Bijlage	
1. De vijf richtingwijzers van D66	16
2. Mogelijke regionale programmapunten	17

Voorwoord

In dit gedeelte van het verkiezingsprogramma van D66 richt zich op onze regionale ambities voor de Gemeenteraadsverkiezingen; het is de visie op de toekomst met 2030 als punt op de horizon. Wij plaatsen dit gedeelte van het verkiezingsprogramma binnen het bredere kader van de regio en zelfs breder dan de D66 regio De Kempen (zie de afbeelding). Want die vormt immers geen eiland maar is een dynamische schakel in de keten van samenwerkende (regionale) overheden en hun inwoners, van ondernemingen waar die inwoners werken en van onderwijs die voeding geeft aan de volgende generatie. Daarom zijn er sterke (ver)banden met de andere gemeenten in de regio Zuidoost Brabant, onderling verbonden in de Brainport regio.

Hoe zit dit deel van het programma in elkaar? De thema's, de hoofdstukken 1 – 11, zijn door D66 landelijk bepaald en de tekst hiervan is door de brede programmacommissie van de afdeling De Kempen geschreven. Dit deel is mede tot stand gekomen door gesprekken te voeren met stakeholders uit het bedrijfsleven, onderwijs en de maatschappelijke sector en agrariërs; mensen met visie op de toekomst van de regio.

Dit stuk is met name bedoeld als input voor de lokale programmacommissies, alsmede voor het geïnteresseerde lid van D66 dat meer wil weten over hoe D66 de toekomst in onze regio ziet. Als aangever zijn er per hoofdstuk programmapunten geformuleerd die door de lokale programmacommissies overgenomen kunnen worden.

Dit visiedocument is niet gegoten in beton; het is een z.g. "rolling document" dat jaarlijks aan de actualiteit getoetst kan worden om zijn validiteit te kunnen behouden.

1 Economie en ondernemerschap

Onze regio is in 2030 sterker geworden in de maakindustrie en daarbij behorende Research & Development. De regio ligt ideaal in West-Europa en de kenniscentra High Tech Campus, TU/e, Automotive Campus en Health Technology liggen op zeer korte afstand van elkaar.

Maar al die kwaliteiten zouden geïsoleerde eenheden zijn als er niet sinds meer dan honderd jaar een keten van samenwerking is opgebouwd, onder meer in de vorm van toeleveranciers. Die samenwerking zie je in Brainport-verband terug in de Triple Helix, de band tussen Onderwijs, Overheid en Ondernemingen. Juist die combinatie van kwaliteiten maakt deze regio onderscheidend van de aangrenzende regio's in binnen en buitenland. Deze regio is daarmee een prima vestigingsplaats geworden voor spin-offs van deze innovatieve ontwikkelcentra. Die spin-off bestaat ook uit expats met hoogwaardige verwachtingen ten aanzien van het woon- werk- en leefpatroon. De internationale contacten maar ook het zich ontwikkelende duurzaam toerisme, maken de regio aantrekkelijk voor jongeren en startende gezinnen. Brainport is met Amsterdam (Airport) en Rotterdam (Sea-port) de derde economische trekker van Nederland.

Ontwikkelingen

Ondanks deze positieve eigenschappen zijn landelijke ontwikkelingen ook in onze regio zichtbaar zoals ontgroening en vergrijzing door demografische ontwikkelingen en een sterke trek naar de stad. De gevolgen zijn leegloop aan de randen van de regio, waardoor de basisvoorzieningen onder druk zijn komen te staan. Voor de agrarische sector, en dan met name m.b.t. de megastallen, is er vanuit duurzaam omgaan met het milieu een afnemende maatschappelijke acceptatie. Agrarisch ondernemerschap kampt met gebrek aan opvolging en de noodzaak tot schaalvergroting. Maar D66 ziet ook mogelijkheden in deze sector door de toenemende vraag naar regionaal en duurzaam geproduceerde gewassen, korte lijnen van het land naar de klant.

De ontwikkeling van Zuidoost Brabant tot derde Mainport is tot stand gekomen en afhankelijk van een ingewikkeld net van interregionale en interlokale samenwerkingsverbanden. Gemeenten hebben binnen die verbanden kunnen opschalen door de focus niet alleen te richten op de korte termijn en lokale ontwikkelingen maar op regionale samenwerking.

2 Zorg en welzijn

In 2030 zijn gemeenten prominent leidend geworden in het sociale domein. De toegang tot zorg en welzijn is daarmee een van de belangrijkste gemeentelijke taken geworden, zowel organisatorisch als financieel. Vanuit D66 gezien zijn welzijn en gezondheid primaire begrippen in het algehele gemeentelijke beleid: meedoen in het leven.

Eigen kracht

De demografische ontwikkelingen en de transities hebben de gemeenten voor forse uitdagingen in de zorg geplaatst. Een voorbeeld daarvan is de ondersteuning van inwoners die zonder die steun niet verantwoord gezond thuis kunnen (blijven) wonen. Niet de ziekte of de aandoening is leidend maar de mens zelf. Hoopgevende ontwikkelingen die zijn opgestart betreffen nieuwe vormen van zorgaanbod en zorginkoop in zorgcoöperaties en projecten op het gebied van het door Brainport opgestarte samenwerkingsproject Slimmer Leven 2020, waarin alle (zorg)aanbieders samenwerken aan innovatieve projecten. D66 vindt dat de eigen kracht, en dus de regie over het eigen leven, van de inwoner daarin leidend is.

Voor degenen die daar niet in slagen hebben de gemeenten geholpen met een basisvoorziening die voldoet aan de behoefte van die burger. Zelfredzaamheid is in belangrijke mate gefaciliteerd door lokale initiatieven. Kernbegrippen zijn zoveel mogelijk ondersteuning thuis en thuisbehandeling, waarin de ontwikkelingen op het gebied van Domotica en E-health een rol spelen, zaken die eerder door instellingen geleverd werden. Zo is binnen Jeugdzorg de instelling naar het kind gebracht i.p.v. het kind naar de instelling.

Intergemeentelijke zorgtaken

Het welzijn van de inwoners is voor een belangrijk deel bepaald door het voorzieningenniveau. Dit voorzieningenniveau is vervolgens ook een belangrijk onderdeel van het vestigingsklimaat. Omdat verschillen per gemeente tot zorgmigratie kon leiden is door samenwerking op regionale schaal het mogelijk geworden om de voorzieningen binnen haalbare afstand voor alle inwoners aan te bieden. Binnen de intergemeentelijke samenwerking zijn partners gezocht, zakelijk, maar ook op basis van particuliere initiatieven. Deze aanpak van de zorg- en welzijnstaken voorkomt dat financiering van ondersteunende zorgtaken onhaalbaar wordt. Bovendien is door goede samenwerking de reële kans op ongelijkheid in de behandeling van zorgvragers tussen verschillende samenwerkende gemeenten in de regio verminderd.

3 Onderwijs

De maatschappij vraagt anno 2030 om mondige mensen die kunnen verbinden en de dialoog kunnen aangaan. D66 wil dat iedereen gelijke kansen krijgt om zich te ontwikkelen, ongeacht zijn afkomst. Onderwijs is er derhalve niet alleen voor kennisoverdracht, maar ook voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden en de vorming van de vaardigheid om 'een leven lang leren' daadwerkelijk in de praktijk te brengen. In de woorden van de heer Rinnooy Kan: "Wie denkt dat kennis duur is, weet niet wat domheid kost".

Onderwijs is ook op latere leeftijd in dat kader een instrument om de groeiende tweedeling tussen mensen die wel en niet goed onderwijs hebben gevolgd te verminderen.

Nederland kent vrijheid van onderwijs. Dat betekent dat de lokale politiek geen zeggenschap heeft over de inhoud van het onderwijs. De gemeente is wel verantwoordelijk voor het faciliteren van het onderwijs en kan bijdragen aan oplossingen. Daarnaast speelt de gemeente in op specifieke vragen in de regio door daar waar mogelijk de schoolbesturen te steunen bij investeringen in specifieke programma's. Bibliotheken zullen daarbij in 2030 veel meer de functie van kennisbank vervullen dan uitleeninstituut van boeken.

Investing in de toekomst

D66 staat voor een leerprogramma waarin kennis en vaardigheden uitgangspunt zijn, de oriëntatie op de steeds sneller veranderende wereld en op de toenemende mogelijkheden van techniek. De leraar is steeds meer een coach geworden in het overdragen van kennis en vaardigheden aan de leerling, die gevormd wordt tot een wereldburger, die zijn weg leert vinden in het media- en informatielandschap en uiteindelijk in het vakgebied waarvoor uiteindelijk wordt gekozen. Het onderwijs is ook verantwoordelijk voor de aansluiting tussen onderwijs en de maakindustrie en researchinstellingen in deze regio.

D66 streeft naar de bereikbaarheid, zowel letterlijk als figuurlijk, van het onderwijs voor alle inwoners van deze regio, ook als dat onderwijs niet in kleine kernen beschikbaar is.

De gemeente stimuleert de kwaliteit van onderwijs:

D66 ziet veel mogelijkheden om de kwaliteit van het onderwijs te bevorderen. Zo zijn in 2030 tal van projecten van start gegaan die aansluiten op de economische, sportieve en maatschappelijke ontwikkelingen in de regio. Nadrukkelijk is er aandacht voor laaggeletterden. Deze projecten kunnen gezamenlijk en per gemeente worden georganiseerd.

Kansen voor specifieke doelgroepen

Het opvangen van vluchtelingen is van alle tijden en dus ook in 2030. Zowel voor henzelf als voor de samenleving is het van belang dat zij, asielzoekers en statushouders, zo snel mogelijk de taal leren en over een startkwalificatie beschikken. De taal spreken en meedoen op de arbeidsmarkt is van groot belang om mee te kunnen doen in de samenleving. Daarom wil D66 specifieke aandacht voor (arbeids)migranten en een beleid waarin basisscholen, ROC's en Hogescholen "onderwijs-op-maat" aanbieden voor deze groep. De gemeente springt bij als de middelen vanuit het Rijk hiervoor niet toereikend zijn. Dit beleid dient niet alleen de asielzoekers en statushouders maar ook onze maatschappij. Onderwijs en taalvaardigheid zijn een voorwaarde voor integratie. Zonder integratie dreigt een maatschappelijke ramp. Bij goede integratie krijgen jonge mensen kansen op de arbeidsmarkt en leveren zij daarmee een bijdrage aan de nationale economie. We hebben het dus over een rechtvaardige maar ook een verstandige investering.

4 Wonen en werken

Anno 2030 staan de wijken in het groen, met ruim baan voor voetganger en fietser. De auto heeft een ondergeschikte plek in het wijkverkeer. De woonwijken gaan op natuurlijke wijze over in de buitengebieden. Bij nieuwbouwprogramma's is en wordt sterk gestuurd op kortlopende, flexibele en dynamische projecten met veel inbreng van bewoners. Het resultaat is naast betrokkenheid bij het project van de nieuwe wijkbewoners ook betrokkenheid bij het reilen en zeilen van hun wijk en buurt. Middels door inwoners gezamenlijk opgestarte projecten Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO), krijgen individuele ideeën de ruimte, ook ideeën op het gebied van zorg in de wijk.

In 2030 is het in de regio nog steeds goed wonen en toeven. Ondanks de ingezette trek naar de stad hebben de lokale gemeenschappen hun eigen karakter kunnen behouden dankzij het behoud van de vitale lokale kernen. Een belangrijke bijdrage daartoe levert een regionaal winkel-distributieplan dat rekening houdt met winkelmogelijkheden in de kern en inspeelt op nieuwe en flexibele winkelvormen als gevolg van e-commerce en webwinkels. Diverse (culturele) voorzieningen maken deel uit van de ontwikkeling van de kernen. Dubbelingen in de kernen worden voorkomen dankzij goede regionale afstemming.

Levensloopbestendig Bouwen

Er wordt in 2030 in deze regio uitsluitend levensloopbestendig en duurzaam gebouwd, waarbij ook 'nul op de meter' de norm is. Reeds in 2017 is begonnen met nieuwbouwwijken niet meer op het aardgasnet aan te sluiten. Ook de bestaande woningbouw wordt waar mogelijk aan deze normen aangepast. De lokale overheid werkt in regionaal overleg aan het bevorderen van de aanpassing van de bestaande woningen. Middelen daartoe zijn effectieve afspraken met de woningcorporaties, een gunstige lening en vergroening van de OZB. Veel oude kantoorgebouwen kregen sedert 2018 nieuwe bestemmingen wat de leefbaarheid van de regio natuurlijk ook ten goede komt. Naast de sociale woningbouw is er in regionaal verband sterk ingezet op huurwoningen in de vrije sector. Hierbij is er duidelijk aandacht voor huurders met een middeninkomen. Afspraken met pensioenfondsen en projectontwikkelaars hebben ertoe geleid dat de in 2018 nog bestaande stop in de doorstroom in 2030 verleden tijd is.

Binnen en buiten de bebouwde kom

De woonwijken zijn in 2030 divers van opzet zodat uiteenlopende vormen van samenwonen en gezinssamenstellingen elkaar vinden in hun directe woonomgeving. Door een actief regionaal doelgroepenbeleid hebben we in de regio een geschikt woonaanbod voor ouderen, alleenstaanden, mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, urgenten en studenten. Voor toepassing van nieuwe vervoersvormen zoals elektrische en zelfrijdende auto's wordt de infrastructuur in de wijk aangepast. Groenvoorzieningen binnen elke wijk krijgen alle aandacht, evenals natuurlijke verbindingen met het buitengebied. De regionale detailhandel-structuurvisie wordt in de periode 2018-2030 regelmatig aangepast aan de demografische ontwikkelingen in deze regio. Expats vormen een bijzondere aandachtsgroep, ondanks de in principe universele woonbehoefte.

5 Natuur, milieu en duurzaamheid

In 2030 zijn steeds meer boeren, die in het verleden de rol van tuinman in het buitengebied vervulden, gestopt. Dat heeft invloed op het van oudsher brede pallet aan activiteiten in landbouw, tuinbouw en veeteelt. De maakindustrie, de agrarische sector en Eindhoven Airport zijn bedrijfstakken die sterk in opkomst zijn, belangrijk voor onze economie, maar tevens een potentiële dreiging voor ons leefmilieu.

Deze regio als onderdeel van Brainport biedt kansen om de beide bedrijfstakken een plek te geven in een gezond woon- en leefmilieu. Bijzondere aandacht vraagt de economisch kwetsbare positie van de veehouders en landbouwers. Investerings zijn nodig voor de noodzakelijke aanpassingen van hun bedrijfstak op duurzaamheid. Hieronder valt ook grootschalige mestverwerking, welke eerder thuishoort op een bedrijventerrein dan verspreid in het buitengebied. Het is duidelijk dat versplinterd beleid, gericht op alleen technologische oplossingen, niet meer volstaat. D66 wil ruimte voor ondernemers die vooroplopen in de omschakeling naar duurzame bedrijvigheid. In deze ontwikkeling past een ruimhartig beleid voor verouderde bedrijven, die de sprong naar duurzaamheid niet kunnen maken. Maar we moeten keuzes maken, waarbij ook de inwoner zijn/haar rol in het buitengebied wil vervullen en deze neemt overlast niet meer voor lief.

De “verrommeling” in de buitengebieden is in regionale samenwerking tot staan gebracht. Er is een zichtbare balans tussen enerzijds wonen en anderzijds duurzame agrarische en toeristische activiteiten. Het oneigenlijk gebruik van de vrije natuur door gemotoriseerde sporters is niet van deze tijd en moet worden aangepast op genieten van de natuur voor iedereen.

Milieu

In 2030 zijn we flink op weg om de klimaatdoelstellingen van Parijs te implementeren. Want de signalen zijn niet meer te negeren: natuur en milieu in onze leefomgeving worden bedreigd. Hetgeen eerder al aangepakt kon worden is het geur- en fijnstofbeleid en de ongecontroleerde intensieve akkerbouw en veeteelt. Dit maakte een pas op de plaats noodzakelijk waardoor de uitputting en overbemesting van de bodem werd gestopt.

In 2030 zullen vanuit Eindhoven Airport alleen nog vliegbewegingen plaatsvinden door geluids- en uitstootarme vliegtuigen in het civiele luchtverkeer en alle bedrijven hebben zich verbonden aan een inspanningsverplichting om de uitstoot van schadelijke stoffen te verminderen. Dit geldt ook voor het gemotoriseerd verkeer, welke veel overlast van fijnstof veroorzaakt. Schaliegaswinning is ook dan uit den boze. De samenleving stelt daar een verduurzaming van de leefomgeving tegenover.

In 2030 staat onze samenleving midden in een enorme transitie naar een nieuwe aanpak van de energievoorziening: fossiele brandstof is passé, kernenergie idem. Duurzaamheid en benutting van alle mogelijke vormen van energieproductie moeten de omslag mogelijk maken, op alle niveaus. Niet slechts natuur en milieu worden hiermee gediend, openbare voorzieningen en het economisch functioneren vormen de velden waarin resultaten geboekt moeten worden. Vormen van gemeentelijke samenwerking binnen deze regio zijn volstrekt onmisbaar om de doelstellingen te realiseren. In dat kader in een beheersbare waterhuishouding noodzakelijk aangezien we door klimaatverandering vaker met uitdroging en wateroverlast te maken krijgen.

Duurzaamheid

In 2030 heeft de regio door de inzet van de aanwezige hoogwaardige technologie gekoppeld aan het blijven uitleggen van nut en noodzaak daarvan een forse bijdrage aan de duurzaamheidskalender gegeven. Gemeenten hebben en houden daarin een voorbeeld functie: bij investeringen in duurzaamheid wordt gekeken naar lange termijn opbrengsten. In tegenstelling tot fossiele brandstoffen die eindig zijn, relatief kostbaar en vervuilend, is duurzame energie onuitputtelijk, in 2030 steeds goedkoper geworden en schoon. Het creëren van een betaalbare duurzame samenleving komt daarmee steeds dichterbij.

De gemeenten in regio Zuid - Oost Brabant bouwen in de periode tot 2030 samen aan de realisatie van een gezamenlijk 'energiepact' voor de komende 25 jaren en nemen als zodanig de regio. In 2030 zijn hierdoor het energieverbruik en de -productie in balans, waarbij het oprichten van gemeente overstijgende, coöperatieve energieparken voor bijvoorbeeld zonne-energie zijn gerealiseerd.

Afval

In 2030 leveren de gemeenten nog slechts 5% te verbranden restafval aan. De afvalinzameling in het stedelijk gebied, vooral van de hoogbouw, is innovatief aangepakt met experimenten met droge na-scheiding (zg. single-stream afvalverwerking) en de zg. na-scheiding en vergisting van de natte fractie.

Toepassing van uiteenlopende wijzen van hergebruik heeft een sterke economische impuls geboden aan kringloopbedrijven en werkgelegenheid in het algemeen.

6 Veiligheid en openbare ruimte

In 2030 bieden nieuwe technieken ondersteuning aan het veiligheidsgevoel. Buurtinitiatieven dragen bij aan Elke gemeente heeft haar eigen wijkagenten die vertrouwd zijn met de buurten waarin zij werken. Lokale gemeenschappen hebben een actieve betrokkenheid bij de sociale en fysieke veiligheid in de eigen omgeving; speciale initiatieven zijn er ontwikkeld die gericht zijn op het betrekken van de jeugd bij hun omgeving en het voorkomen van vernielingen en baldadigheden. Maatschappelijke stages kunnen bijdragen aan begrip voor sociale veiligheid.

In 2030 bieden nieuwe technieken ondersteuning aan het veiligheidsgevoel. De regio heeft toepassen van de z.g. Smart Cities ingespeeld op kansen die geboden worden door allerlei technologische toepassingen, zoals slimme verkeerslichten en -straatverlichting, te combineren met Big Data. Hierdoor is ook de sociale veiligheid toegenomen.

De centralisatie van het veiligheidsbeleid in de Veiligheidsregio kan inwoners het gevoel geven dat deze diensten te ver van hen af zijn komen te staan. Medewerkers van de Veiligheidsregio zelf ervaren dit niet zo en de burgemeesters van de 28 gemeenten in de Veiligheidsregio Zuidoost Brabant zijn allen betrokken in het overlegorgaan van de Veiligheidsregio waarin elke gemeente 1 stem heeft. Samenwerking tussen de diensten in de Veiligheidsregio wordt als goed ervaren. Dit heeft met name uitwerking gehad in de landelijke aandacht voor de bestrijding van de drugscriminaliteit.

In 2030 is sprake van krachtige aanpak van de criminalisering in het domein van drugs, XTC-labs en hennepkwekerijen en de infiltratie door de onderwereld in de bovenwereld. Legalisering van hennepteelt krijgt meer kansen, handhaving is doeltreffend georganiseerd.

Evenementen

Deze regio kent in de zomerperiode een groot aantal grootschalige festivals. Een goede begeleiding van deze festivals blijft geboden, niet alleen qua locatie en veiligheid van de bezoekers tijdens de festivals maar ook geluidsoverlast voor omwonenden en een goede en gecontroleerde afvoer van de bezoekers na het einde van de festivals. Hoewel zij bijdragen aan de leefkwaliteit van de regio en aan het culturele bewustzijn van deze regio is D66 van mening dat eenduidige regelgeving en handhaving van deze regelgeving de individuele inwoner beschermt tegen de nadelen en potentiële excessen van deze bijeenkomsten.

6b. Urgenten, statushouders en asielzoekers

In 2030 zijn er nog steeds inwoners met en zonder een migratie achtergrond die op de een of andere manier er niet in slagen langs geijkte, begane paden deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. D66 is trots op haar eerste richtingwijzer: vertrouwen op de eigen kracht van mensen. D66 biedt bovendien graag ondersteuning daar waar dat op zijn plaats is.

In 2030 is de wereld kleiner, de natuur in die wereld, mede door toegenomen klimaatveranderingen, armer. West-Europa is nog steeds aantrekkelijk voor velen die elders, in hun land van herkomst, niet of onvoldoende aan de bod komen. Dit zijn de belangrijkste redenen dat de vluchtelingenstroom eerder zal zijn toegenomen dan afgenomen. Al die groepen verdienen proactieve aandacht. Daar waar mogelijk wordt in probleemgebieden zelf een oplossing gezocht. De eerlijkheid gebied te constateren dat dit niet altijd mogelijk is. In dat licht bezien moeten we vluchtelingen waar mogelijk in deze regio opvangen en begeleiden, een kans geven waardoor zij al snel een eigen plek vinden; in onze maatschappij en op onze arbeidsmarkt.

Asielzoekers en statushouders worden door gemeenten vaak als één groep behandeld op een wijze die de gemeente organisatorisch uitkomt. De grote verschillen in herkomst tussen de beide groepen, maar ook onderling, verschillen in culturele en religieuze achtergrond, de persoonlijke status van individuele leden van de betrokkenen zoals leeftijd, achtergrond, opleidingsniveau en gezinssituatie zouden juist een belangrijke rol moeten spelen bij de toekenning van een woning en bij begeleiding. Bij de eerste kennismaking met de buurt waarin betrokkenen worden gevestigd dient de gemeente een proactieve houding aan te nemen. Dit geldt natuurlijk ook voor het bieden van taalonderwijs, ongeacht de juridische status van de asielzoeker. De gemeente initieert en begeleidt ook het vinden van een zinvolle dagbesteding. De gemeente doet er goed aan samen te werken met de bestaande vrijwilligersorganisaties, maar blijft zelf als eerste verantwoordelijk voor de hier genoemde randvoorwaarden voor goede opvang van asielzoekers en statushouders. Een te grote concentratie van doelgroepen leidt tot een onveilig gevoel bij de inwoners.

7 Verkeer en mobiliteit

Een integraal regionaal verkeerscirculatieplan zal in 2030 de flessenhalzen uit het wegennet weren en bovendien rekening houden met een gezonde leefomgeving.

Deze regio kent namelijk een aantal belangrijke internationale verbindingen waarin transi-toverkeer (vanuit Rotterdam en Antwerpen en vice versa) de oorzaak is voor talrijke stagna-ties. Het regionale verkeer heeft ook te maken met stagnatie omdat de verkeersinfrastruc-tuur vooral (inter-)lokaal is georiënteerd. Met de verwachte economische ontwikkelingen zal het verkeersaanbod in deze regio toenemen. De ontwikkeling van het lokale wegennet kan niet los worden gezien van de regionale ontwikkeling en daarin de toename van de ver-keersintensiteit. De lokale verantwoordelijkheid is hier grensoverschrijdend.

Belangrijke onderdelen van het verkeerscirculatieplan zijn de ontwikkelingen op het gebied van openbaar vervoer (smart mobility) en zich sterk ontwikkelende elektrische vervoers-middelen. De eerste twee ontwikkelingen kunnen bijdragen en vermindering van de drukte op het wegennet, de ontwikkelingen dragen alle drie bij tot een gezonder leefklimaat. Deze ontwikkelingen worden mede mogelijk gemaakt door Europese stimuleringsprogramma's. De verdere ontwikkeling van het rijkswegennet kan bijdragen aan de ontlasting van het re-gionale wegennet. Met de mogelijke aanleg van een goederenspoorbaan tussen Antwerpen en het Ruhrgebied via Eindhoven (Airport) en de wenselijke komst van een snelle treinver-binding tussen Eindhoven en Düsseldorf zal het doorgaande internationale verkeer van een andere route gebruik kunnen gaan maken.

8 Kunst en cultuur

In de visie van D66 speelt cultuur ook in 2030 nog steeds in al zijn uitingsvormen een cruciale rol in ontwikkeling van het gedachtengoed van mensen. Cultuur kan uitdagen tot nadenken, kan een alternatieve kijk op de wereld bieden en buiten de gebaande paden treden. Dit zijn precies de randvoorwaarden die horen bij creativiteit en innovatie. Werkelijke vernieuwingen in producten en diensten komen immers niet voort uit herhaling maar uit het anders doen van hetzelfde. D66 blijft dit stimuleren, vooral onder jonge mensen middels het onderwijs, die immers nog volop in ontwikkeling zijn.

Economische factor

D66 vindt dat cultuur ook bijdraagt aan ons vestigingsklimaat, mits het cultuuraanbod aansluit op de cultuurmarkt van onze regio, die vraag is divers. Op de eerste plaats willen wij aandacht voor regionale cultuur. Ondanks de internationalisering van ons gebied hechten veel Kempenaren aan het regionale cultuurgood en de beleving daarvan. Cultuurinstellingen die zich richten op deze regio hebben prioriteit in het cultuurbeleid. Een herkenbare regionale cultuursector draagt bij aan de beleving van de regionale identiteit en versterkt het imago van onze regio. Op de tweede plaats zijn er de nieuwe inwoners van onze gemeenten, (kennis)werkers uit Nederland en uit alle mogelijke delen van de wereld die wellicht geïnteresseerd raken in de regionale cultuur. Vooralsnog zullen zij hun culturele behoefte stillen met nationale en internationale programma's. Daarom is een mix van regionaal- en internationaal gericht cultuuraanbod essentieel om van deze regio een aantrekkelijk regio voor vestiging te maken. D66 wil dat culturele activiteiten bijdragen tot persoonlijke ontwikkeling, tot ontmoetingen die het veelzijdige karakter van onze inwoners weerspiegelen en die kunnen bijdragen aan het delen van kennis en inspiratie. In dat beleid past geen subsidie voor culturele activiteiten die elders in de regio al plaats vonden of plaats zullen gaan vinden.

9 Sportevenementen, uitgaan en recreatie

In 2030 zal naar verwachting het aantal jongeren afnemen. Dit heeft gevolgen voor de behoefte aan sportvoorzieningen; een consequentie die door sportverenigingen in samenspraak met de gemeente moet worden getrokken omdat niet elke voorziening als vanzelf gecontinueerd wordt. Vervanging van of juist het multifunctioneel maken van bestaande sportfaciliteiten maken de blijvende inzet van sportvoorzieningen eerder haalbaar.

Sport is het antwoord op twee vraagstukken. De eerste is het werken aan een gezond lichaam, het tweede is werken aan integratie van uiteenlopende bevolkingsgroepen. In deze paragraaf richten wij ons op het tweede vraagstuk.

Nieuwkomers in deze regio worden door sportactiviteiten meegenomen in hoe wij met elkaar omgaan. Sport is een tegenwicht tegen de toenemende segregatie. De infrastructuur van sportverenigingen omvat individuele leden, commissies en belangrijke gesprekspartners zoals de gemeente, andere verenigingen, scholen en het bedrijfsleven die elk in een wisselende rol belanghebbende zijn en biedt daarmee een podium voor verdere maatschappelijke ontplooiing.

Sportinfrastructuur

D66 vindt dat sportfaciliteiten in het algemeen vooral lokaal dienen te worden geëxploiteerd, waarbij (nieuwe) sportfaciliteiten met een regionale functie ook in regiobreder verband kunnen worden gefinancierd. De rol van gemeenten blijft, naast haar (mede)verantwoordelijkheid voor de aanleg van de infrastructuur, in principe beperkt tot facilitaire diensten. De jeugd heeft extra ondersteuning nodig om hen zo te helpen bij de ontwikkeling van een gezonde levensstijl. Dit houdt in dat sportverenigingen zelf verantwoordelijkheid dragen voor het organiseren en beheren van sport en sportfaciliteiten. Waar de eigen mogelijkheden ontbreken, o.a. bij een krappe beurs, heeft de gemeente toegang tot een aantal alternatieven in het kader van armoedebeleid.

10 Bestuur en inwoner

In 2030 hebben de inwoners van deze regio vertrouwen in hun invloed op het democratische proces. Daarmee hebben zij ook het vertrouwen in het lokale politieke stelsel. Dit vertrouwen komt voort uit aanpassingen van het democratisch stelsel aan de eisen van de tijd en aan de transparante wijze waarop bestuurders het lokale beleid uitvoeren. Inwoners worden in 2030 niet alleen geraadpleegd bij het formuleren van beleid maar krijgen, veel vaker dan nu de verantwoordelijkheid en middelen om zelf initiatieven te nemen en uit te voeren. Daarmee wordt de betrokkenheid en de invloed van de burgers verhoogd en is deze houding vanuit gemeente meer facilitair.

Democratisch stelsel

Experimenten met nieuwe vormen van inspraak hebben in de regiogemeenten in 2030 geleid tot een goed werkende democratie, die overigens altijd en continue moeten worden getoetst en verbeterd. Vormen van zoals referenda, enquêtes, burgerpanels en maatschappelijke platforms worden waar nuttig of noodzakelijk ingezet. Er is in 2030 een natuurlijke samenwerking tussen inwoners en gemeentelijke organisaties. De ambtenaar staat sterker in zijn rol als dienstbaar aan de inwoner. Kenden we in 2018 de zogenoemde 'representatieve democratie'; in 2030 wordt die aangevuld met directere vormen van democratie. Inwonerinitiatieven krijgen optimaal ruimte en support. De digitale snelweg is de weg waarlangs deze ontwikkelingen nu al grotendeels, en in de toekomst waarschijnlijk nog veel meer, invulbaar zijn.

Anno 2030 is er in het werk van de raad balans tussen het onderhouden van contacten met de inwoners, het richting geven aan beleid en het controleren van beleid. De burgemeesters zijn in 2030 rechtstreeks gekozen.

In het huidige lokale politieke krachtenveld is de rol van de oppositie in de raad zeer bescheiden als de coalitie haar opponenten weinig ruimte gunt. D66 ziet mogelijkheden in meer differentiatie, meer flexibiliteit, voor meer maatwerk. De oplossing kan een "raadsbreed akkoord op hoofdlijnen" zijn.

Net als in het onderwijs en in het bedrijfsleven worden ook de raadsleden voortdurend bijgeschoold in onderwerpen die zich richten op actuele maatschappelijke ontwikkelingen zodat men in de politieke afweging beter geëquipeerd is.

Samenwerking gemeenten

In 2030 is de intergemeentelijke samenwerking in Zuidoost Brabant tot stand gekomen. Naast de stedelijke band met Eindhoven hebben de buurgemeenten van Eindhoven met de overige Kempengemeenten een intergemeentelijk samenwerkingsverband. In die constructie wordt de identiteit van dorpskernen gerespecteerd. De bestuurlijke eenheid bestaat uit een of meerdere gemeenten die delen van haar taken in samenwerkingsverbanden uitvoert. Die gemeente zal een andere geografische samenstelling hebben dan nu maar is gestructureerd volgens principes van symbiose en praktische omvang. Het mogelijk samengaan van gemeenten in nieuwe gemeenten verloopt langs democratische weg. De vorming van een nieuwe bestuurlijke eenheid kan dus los staan van culturele criteria omdat de eigen identiteit van dorpskernen zal blijven bestaan. De huidige politieke rol van de provincie is in 2030 vervangen door gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

11. Financiën.

Met de afspraken die in samenwerkingsverbanden zijn gemaakt is er in 203 steeds meer budget op het regionale niveau terechtgekomen, al dan niet vastgelegd in Gemeenschappelijke Regelingen of andere samenwerkingsverbanden.

Derhalve wordt het belang op gemeentelijk niveau qua verantwoordelijkheid meer dan ooit gefocust op:

- Het sluitend zijn van de jaarlijkse- en meerjarenbegrotingen.
- Een transparante periodieke rapportage van de uitvoering, de voortgang wordt gecontroleerd en waar nodig bijgestuurd.
- Dreigende overbesteding maar ook onderbesteding tijdig wordt gesignaleerd, waarbij een realistische inschatting van de beleidsrisico's van belang is.

Bijlage 1

De vijf richtingwijzers van D66

D66 benadert mens en maatschappij met het vertrouwen dat mensen veel problemen zelf kunnen oplossen, je reikt de helpende hand als dat niet lukt. D66 heeft en toont respect voor onze medemens; door de zorg voor komende generaties stáát D66 voor duurzaamheid. We zijn niet bang om verder te kijken dan onze eigen gemeente. Ook zijn we bereid om lastige keuzes te maken.

De wereld staat niet stil. Hoe reageert D66 op vraagstukken die zich nu niet voordoen? Onze vijf richtingwijzers zijn bepalend. Elke richtingwijzer is afzonderlijk niet uniek, maar de combinatie van juist déze vijf denkrichtingen maken D66 onderscheidend van andere partijen. Iedere D66-er en elke D66-kiezer herkennen zich in die beleidslijnen. Deze vijf richtingwijzers maken onze standpunten voorspelbaar.

1 Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

2 Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten. 'Internationaal' vertaalt D66 regionaal, focus op de regio.

3 Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig, wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die goed presteren daarvoor een passende beloning verdienen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

4 Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu gerechtvaardigd wordt.

5 Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid of herkomst. Centrale waarden zijn voor D66: lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschikt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

Bijlage 2. Mogelijke regionale programmapunten

Programmapunten economie

- Onder de vlag van Brainport wil D66 dat deze regio zich profileert als de regio met een historische ontwikkeling van co-makership in High Tech. Dat begrip staat niet alleen voor elektrotechniek maar ook voor technologie in de medische en in de agrarische sector. Een regio waarin de maakindustrie ook kansen biedt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en aan iedereen die kennis up to date wil houden. In dat proces spelen 'start ups' en 'scale ups' een voortrekkersfunctie.
- Deze regio heeft zich ontwikkeld tot een hoogwaardig en duurzaam verblijfsgebied waar aangenaam wonen en recreëren hand in hand gaan met een agrarische sector die deze ontwikkeling verrijkt.
- De regiogemeenten ontwikkelen in samenwerking met belangenorganisaties een programma dat zich richt op de toerist en recreant die geïnteresseerd is in zowel cultuur als vrije natuur en stedelijke omgeving.

Programmapunten Zorg en Welzijn

- De gemeenten in deze regio hanteren in 2030 een gezamenlijk beleidsplan voor zorg.
- De regiogemeenten hebben in Triple- of Multi-Helix verband een intergemeentelijk plan van aanpak opgesteld voor de invoering van Domotica waardoor inwoners met een zorgvraag langer zelfstandig kunnen blijven wonen; het innovatieve toepassingsniveau sluit aan op het karakter van Brainport.
- Cliëntenparticipatie borgt de eigen regie van de doelgroep.

Programmapunten Onderwijs

- D66 wil bepleiten dat binnen de Triple Helix lokaal gerichte programma's ontwikkeld worden voor basisscholen, waarin aandacht is voor de maakindustrie en R&D.
- In de periode 2018-2022 wordt gewerkt aan structurele aansluitingen van het OV op alle onderwijsvormen binnen de regio, waardoor alle scholen voor alle kinderen bereikbaar zijn.
- In samenwerking met volksuniversiteiten en andere onderwijsinstellingen wordt gewerkt aan een permanent leerprogramma waardoor ook ouderen op de arbeidsmarkt met actuele kennis van zaken actief kunnen blijven.

Programmapunten Wonen en werken

- Bijzondere aandacht krijgen aanvragen vanuit Collectief Particulier Opdrachtgeverschap of andere samenwerkingsvormen die gericht zijn op bouwplannen met bijzondere duurzame kenmerken.
- In de coalities met D66 stappen de gemeenten over hun bestuurlijke grenzen en ontwikkelen zij een samenhangend programma waarin wonen aangenaam en betaal is en haalbaar wordt voor zowel de inwoners van De regio als voor de kenniswerkers die zich er willen vestigen.

Programmapunten Natuur, milieu en duurzaamheid

- In elke gemeente is een wethouder verantwoordelijk op het dossier duurzaamheid.
- D66 wil de vrije natuur beschermen door o.a. regionaal vaste gebieden aan te wijzen voor motorcrossers en quad-rijders.
- Een herbestemmingsplan voor leegstaande stallen en sloopplicht als dat plan niet gevonden wordt, waarbij de toegang tot subsidieregelingen wordt ondersteund. De regiogemeenten maken zich sterk voor gedeeltelijke compensatie voor de boeren van de sloopkosten.
- Cumulatief geluid (snelweg plus luchtvaart plus spoor) dient apart te worden ingekaderd.

Programmapunten Veiligheid en Openbare ruimte

- D66 werkt per gemeente aan een samenhangend geheel van wijkvoorzieningen waarin zorg, veiligheid en voorzieningen samenkomen.
- In een duurzame en harmonieuze samenleving helpt de gemeente inwoners die zich onderscheiden met hulpopleidingen zoals reanimatie en AED opleidingsprogramma's.
- Maatschappelijke stages maken het statushouders mogelijk om te laten zien wat zij kunnen.
- Integratie van doelgroepen in de wijk is voornamelijk afhankelijk van een goede spreiding.

Programmapunten Verkeer en Mobiliteit

- D66-coalities in de regio streven de ontwikkeling van een integraal regionaal verkeerscirculatieplan na waarin de doorstroming van het regionale verkeer centraal staat.
- Verder ontwikkelen van slim (openbaar) vervoer, dat steeds meer vraaggestuurd wordt.
- D66 wil bij revitalisering van bedrijventerreinen aandacht voor de mogelijkheden van nieuwe vormen van forensenverkeer, zoals smart mobility in relatie tot openbaar vervoer en de aanleg van Slowlanes (fietssnelwegen').

Programmapunten Kunst en Cultuur

- D66 wil investeren in cultuur als onderdeel van ons vestigingsklimaat.
- Culturele initiatieven dragen bij tot ontmoeting, inspiratie en kennisdeling tussen inwoners.
- D66 werkt aan een goede regionale spreiding en afstemming van het cultuuraanbod door gemeentelijke samenwerking.

Programmapunten Sport, uitgaan en recreatie

- Coalities met D66-wethouders in de regio werken aan afstemming van sportfaciliteiten op de ontwikkelingen van de bevolkingsgroei en de vraag naar sportactiviteiten in de regio de regio.
- Regionale mogelijkheden vergen regionale solidariteit. Regiogemeenten met D66 in de Raad en/of College spannen zich waar noodzakelijk in een regionaal sport/recreatiebudget op te zetten.
- In een regionale promotiecampagne worden nieuwkomers in de regio gemotiveerd tot actieve deelname aan de regionale sportactiviteiten.

Programmapunten Bestuur en inwoner

- De gemeenten zijn voortdurend gericht op het vinden van een optimale schaalgrootte voor het uitvoeren van hun opdracht.
- Tijdens de zittingsperiode worden indien nuttig of noodzakelijk nieuwe vormen van volksraadpleging gehanteerd.
- D66 streeft naar de rol van bruggenbouwer in de verhouding coalitie oppositie.
- De huidige politieke rol mbt taken en verantwoordelijkheden van de provincie worden overgeheveld naar gemeentelijke samenwerkingsverbanden waarin naast Brainport specifieke lokale vraagstukken leidend zijn.
- De taken en verantwoordelijkheden van bovengemeentelijke activiteiten worden?